

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 437

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 6 februari 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Damhertenpopulatie Drongengoed - Afschotplan

Op 17 december 2019 werd in het Drongengoed, het grootste aaneengesloten bosgebied van Oost-Vlaanderen, een jacht op damherten georganiseerd. De damherten maken deel uit van de beleving van de bosbezoeker in dat gebied, maar toch is de jacht noodzakelijk om de populatie op een aanvaardbaar peil te brengen, stelde het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De damherten leven al een tiental jaar in het gebied en worden getolereerd, op voorwaarde dat de draagkracht van het gebied niet overschreden wordt en dat er geen duidelijke schade in de omliggende gebieden wordt waargenomen. Er ontstond toen heel veel commotie over de aanpak van ANB.

Na een discussie in het Vlaams Parlement op 21 januari 2020 werd aangegeven dat er nieuwe tellingen uitgevoerd zouden worden. Bovendien zou een beheerstrategie uitgewerkt worden om overlast door te hoge damhertpopulaties te voorkomen.

Uit de gepubliceerde tellingen kan worden afgeleid dat de populatie damherten is gestegen. Objectieve cijfers over vastgestelde of gemeten schade ontbreken echter. In het rapport 'Basisstrategie voor de wetenschappelijke onderbouwing van de beheerkeuzes voor grofwild in Drongengoed' staat: "Het algemeen aanvoelen van de verschillende stakeholders is dat op dit moment de populaties van ree en damhert in en rond het Drongengoedcomplex toenemen en het netto impactniveau te hoog (onaanvaardbaar) is. Dat leidt tot de overtuiging dat er maatregelen genomen moeten worden om de balans tussen positieve en negatieve impacts van ree en damhert in het gebied te verbeteren."

In het rapport wordt aangegeven dat er weinig kennis en ervaring is om de populatie te beperken door in te grijpen op de voortplantingscyclus (hormonaal, sterilisatie, ...). Er wordt verwezen naar studies uit 2016 en vroeger. En er wordt aangegeven dat er nog wetenschappelijk onderzoek zou moeten gebeuren. Verder werd ook geopperd dat afvangen en doden effectief en diervriendelijk is.

Nu, van 30 januari tot en met 3 februari en van 27 februari tot en met 3 maart, heeft ANB, net zoals 3 jaar geleden, het populatiebeheer van damherten via jacht in het Drongengoedbos ingepland. Dit zou besproken zijn in een stakeholdersoverleg. Opnieuw is er commotie in de pers over deze keuze.

1. Welke schade werd vastgesteld in het Drongengoed als gevolg van een overpopulatie van damherten? Hoe wordt dit gemonitord? Kan de minister een overzicht bezorgen van de vastgestelde schade sinds 2015 tot nu (per jaar). Op basis van welke wetenschappelijke gegevens werd aangenomen dat het impactniveau te hoog is?

2. Waarom werd niet gekozen om in te zetten op anticonceptie om zo de populatiegroei op diervriendelijke wijze te voorkomen? In de beheerstudie wordt aangehaald dat immunocontraceptie heel wat administratieve voorbereiding vereist.

Welke zijn de administratieve voorbereidingen? Anima land Plant Health Agency (APHA) is vragende partij voor samenwerking rond het onderzoek naar fertiliteitscontrole bij hertachtigen gezien het belang ervan voor kennisopbouw.

Werd hierover een samenwerking aangegaan? Zo niet, waarom niet?

3. Zal de minister een onderzoek starten naar het inzetten van anticonceptie om zo de populatiegroei van damherten te beperken en intensieve jacht te voorkomen?
4. Waarom werd niet gekozen voor de meest effectieve en diervriendelijke methode, afvangen en doden? Uit het verslag met de stakeholders lijkt deze methode nauwelijks afgewogen te zijn.
5. Uit het verslag van het stakeholdersoverleg blijkt dat er geen dierenbeschermingsorganisatie tussen die stakeholders zit.

Zal de minister in de toekomst een dierenbeschermingsorganisatie opnemen in het stakeholdersoverleg?

6. Is er overleg tussen het Agentschap voor Natuur en Bos, Dierenwelzijn Vlaanderen en de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn over diervriendelijke methodes voor de bestrijding van grofwild en in het bijzonder damherten?
7. Verschillende bezoekers van het Drongengoed hebben aangegeven dat de jagers zich niet enkel op niet voor het publiek toegankelijk gebied bevinden.

Heeft de minister dat ook kunnen vaststellen? Worden er ook terreinen verpacht die publiek toegankelijk zijn? Zo ja, waarom werd dit foutief gecommuniceerd? Welke risico's zijn er voor recreanten en passerende bezoekers?

8. Wat was het beoogde afschot en hoeveel dieren zijn er daadwerkelijk gedood gedurende deze eerste periode? Werden dieren aangeschoten die gewond konden ontkomen? Heeft de minister weet van dieren die gewond achtergelaten werden na de jachtpartij? Heeft zij zicht op de toegepaste nacontrole?

ANTWOORD

op vraag nr. 437 van 6 februari 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. De schade vastgesteld in Drongengoed in de periode 2015 tot op heden betreft voornamelijk schade aan aanplantingen. Schade aan spontane verjonging is eveneens groot, maar werd in het verleden niet systematisch opgemeten. INBO heeft hier recent de opdracht toe gekregen in het kader van het adaptief wildbeheer in Drongengoed. De schade veroorzaakt door damhert, een exoot, komt bovenop de vraat veroorzaakt door onze inheemse reeën.

2015: aanplanting van perceel 8r1, 4ha groot, waarvan 2ha mislukt door wildvraat.

2016: aanplanting perceel 10d, 2ha groot, volledig mislukt door wildvraat

2017: aanplanting perceel 12xtv, 1,8 ha groot, voor 90% mislukt door wildvraat

2018: percelen: 12y2, 12y en 12z, 7,5 ha groot, voor 90% mislukt door wildvraat en herbeplanting perceel 10d, 2ha groot, opnieuw volledig mislukt door wildvraat

2019:

- aanplanting met struiken en kloempen percelen 3z, 12v en 12w, 0.8ha groot, voor 50% mislukt door wildvraat;
- aanplanting perceel 10h waarvan 1/3 werd beschermd met reeblocks

2020:

- aanplanting met struiken en kloempen perceel 5^e, 1,5 ha groot, meer dan 50% mislukt;
- aanplanting perceel 12v, bescherming d.m.v. kippengaas van 1.8m hoog; meer dan 50% mislukt ondanks wildbescherming.
- aanplanting percelen 9x2, 9x en 9w, 2,1 ha groot, met bestaand raster van 1,2m hoog. Dat is onvoldoende en de beplanting is grotendeels mislukt.

2021: bezaaiing en spontane verbossing perceel 12w, met raster kippengaas; geen spontane verjonging tot op heden. Verspreid over het domein worden kloempen aangeplant. Enkel de kloempen die werden beschermd door reeblocks zijn gelukt.

2022: beplanting groot 6,8 ha met wildbescherming. Er wordt enkel nog beplant of gezaaid in combinatie met wildbescherming. Beplanting is nog aan de gang. Tot op heden geen wildschade.

Naast de schade aan aanplantingen blijft er het gebiedsdekkende probleem van het ontbreken van spontane bosverjonging.

Bij de opstart van het grofwildbeheer in het Drongengoed werd er gekozen voor het volgen van de principes van adaptief impact beheer (AIM) (Casaer et al., 2021). Het monitoren van de geleverde inspanningen, het gerealiseerd afschot, de populatietrends en van de verschillende impacts maakt deel uit van AIM. Voor het opvolgen van de druk op de vegetatie en bosverjonging door hertachtigen wordt gebruik gemaakt van de IC waarde (indice de consommation (ONCFS, 2015)). De waarde van de IC varieert tussen 0 en 1, waarbij een 1 aangeeft dat in alle plots waar een plantensoort aanwezig is, deze aangegeten werd. Deze gevalideerde methode (ONCFS, 2015) wordt door het INBO ook in Ravels, Arendonk (Casaer et al., 2020) en Meerdaalwoud toegepast. Als we de resultaten van deze drie gebieden vergelijken dan bedraagt de IC voor alle soorten samen in Drongengoed 0.93 (± 0.03), in Meerdaal-Oost 0.43 (± 0.1), Meerdaal-West 0.57 (± 0.09), in Arendonk (opname 2019) 0.62 (± 0.10) en in Ravels (opname 2019) 0.45 (± 0.08). Dit houdt in dat er in het Drongengoed voor zo goed als alle opnameplots waar houtige gewassen voorkomen, deze aangevreten zijn door

damhert of ree, en dat deze vraatdruk beduidend hoger is dan de druk op de vegetatie gemeten in de andere gebieden die het INBO opvolgt.

2. Een zeer recent wetenschappelijk artikel opgemaakt door het Botstiber Institute for Wildlife Fertility Control Europe (Massei, 2023) bevestigt wat in het voorbereidend onderzoek (Casaer et al., 2021) werd gesteld: op dit moment is het nog niet mogelijk om immunocontraceptie toe te passen via orale toediening voor hertachtigen. Daarnaast is het toepassen van immunocontraceptie via darts vanop afstand niet toepasbaar voor het reduceren van grote populaties naar aanvaardbare niveaus. De wetenschappelijke studies waarvan sprake in het INBO-rapport betreffen het verder onderzoeken van de werkzaamheid (impact op reproductie) van de beschikbare stoffen zoals GonaCon op een beperkt aantal dieren evenals het onderzoeken van mogelijke neveneffecten op de dieren als gevolg van de toediening via darts (vb. ontwikkeling van abcessen). Deze experimenten zouden in elk geval op dieren in gevangenschap dienen te gebeuren om de opvolging ervan te kunnen garanderen. Op dit moment is het wetenschappelijke testen van de toepasbaarheid van deze methode voor het reduceren van een vrijlevende populatie dus nog niet mogelijk. Hierover is overleg tussen INBO en het Animal and Plant Health Agency.
3. Zowel de schaal van het gebied als de grootte van de populatie damherten zijn ongeschikt voor het opstarten van een onderzoek naar het inzetten van contraceptie om de populatiegroei te beperken. Indien dit in de toekomst een haalbare beheermethode zou worden, zal de toepassing ervan onderzocht worden.
4. Zoals in het voorbereidend rapport vermeld, is het vangen van damherten niet zonder een risico op verwondingen voor de dieren zelf, alsook voor de personen die betrokken zijn bij het vangen van de dieren. Het vangen brengt op zich extra manipulaties met zich mee en dus ook extra stress voor de dieren, die alsnog gedood worden. In welk opzicht eerst vangen en dan doden diervriendelijker is dan afschot is niet geheel duidelijk. De effectiviteit van de maatregel is afhankelijk van het aantal dieren dat verwijderd wordt uit de populatie en niet van de gehanteerde methode die hiervoor gebruikt wordt.
5. Het stakeholdersoverleg is samengesteld uit lokale instanties en verenigingen die de plaatselijke situatie kennen:
 - Gemeentebestuur en politie Aalter
 - Gemeentebestuur en politie Maldegem
 - Defensie voor het kwartier
 - Vliegclubs Ursel
 - Wildbeheereenheden die palen aan Drongengoed
 - Natuurpunt Maldegem
 - WSZO Wij steken zomaar over
 - Agentschap Wegen en Verkeer
 - Gidsen Drongengoed
 - Lokale expert Paul Simoens
 - Boomkwekerijen
 - INBO
 - ANB

Er zijn geen overkoepelende of Vlaamse belangenverenigingen betrokken bij dit lokaal overleg. Dit omwille van de focus op een bepaald gebied. Indien een lokale dierenbeschermingsorganisatie zich aanbiedt, is deelname aan het stakeholdersoverleg zeker mogelijk.

6. Er is een goede professionele relatie tussen het Agentschap voor Natuur en Bos, Dierenwelzijn Vlaanderen en de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn. Als er actuele noden, nieuwe inzichten of praktische problemen zijn rond dierenwelzijn, contacteren de

verschillende diensten elkaar voor overleg. Het beheer van damherten in Drongengoed loopt volgens de geëigende methodes. Nieuwe beheermethoden zullen ook binnen deze groep worden besproken.

7. De jachtkansels zijn in afgesloten delen van het domein geplaatst, maar in enkele gevallen zijn ze in de nabijheid van een toegankelijk pad geplaatst of zichtbaar vanaf een toegankelijk pad. Maar ook dan zijn ze niet bereikbaar voor het publiek. De jagers die gebruik maken van deze kansels hebben uitdrukkelijk de instructie gekregen om in geen enkel geval in de richting van de paden of wegen te schieten en moeten hoe dan ook jagen conform de jachtwetgeving. De jagers mogen enkel schieten vanop een hoogzit, nooit vanop de begane grond, wat betekent dat het afgevuurd projectiel meteen in de bodem dringt. De risico's zijn daardoor zo goed als niet bestaand, leert de ervaring elders in Vlaanderen.
8. Zoals hoger aangegeven werd er in het kader van het grofwildbeheer in het Drongengoed gekozen voor de aanpak via adaptief impact beheer. Hierbij wordt op basis van monitoring en periodieke evaluatie het beheer bijgestuurd in functie van de te behalen doelstellingen. Concreet wil dit voor Drongengoed zeggen dat de omvang van het afschot zowel als de verdeling over de leeftijds- en geslachtsklassen en de gehanteerde bejagingsmethoden bijgestuurd zullen worden in functie van het al dan niet bereiken van een betere toestand voor wat betreft de impact op de vegetatie, het aantal verkeersongelukken, de zichtbaarheid van damherten voor het brede publiek (wandelaars) en de conditionele toestand van de aanwezige populaties. De eerste periode werden in totaal 35 dieren geschoten.

Indien geschoten wordt en het dier ligt niet ter plaatse, wordt altijd een nazoek georganiseerd om er alles aan te doen zodat geen dier gekwetst achter blijft. Daarvoor doet het ANB beroep op leden van de erkende VZW Vlaamse Zweethondengroep. Een eventuele nazoek gebeurt telkens in het bijzijn van iemand van het ANB. Er hebben 3 nazoecken plaatsgevonden, waarvan twee met resultaat dat het dier onmiddellijk werd gevonden. Een derde was zonder resultaat.